

**สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**

นางสาววิลาวัณย์ เพ็งพานิช

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

**สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-098-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**STATE AND PROBLEMS OF THE OPERATION OF THE SCHOOL LUNCH PROGRAM.
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION**

Miss Wilawan Phengpanich

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education**

Department of Physical Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-098-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาว วิลาวัลย์ เพ็งพานิช

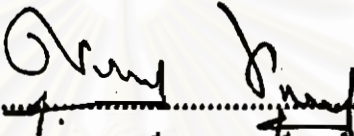
ภาควิชา

พลศึกษา

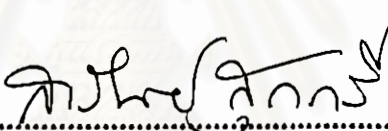
อาจารย์ที่ปรึกษา

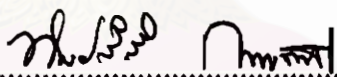
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนवासี

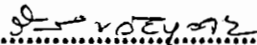
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

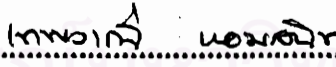

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

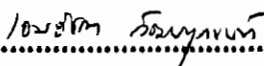
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

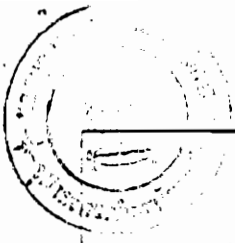

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาวัลย์ สุกกรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนवासี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชณี ชวัญบุญจัน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เทพวณี หอมสนิท)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอัสฉา วัฒนปธานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิลาวัลย์ เจริญพานิช : สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร (STATE AND PROBLEMS OF THE OPERATION OF THE SCHOOL
LUNCH PROGRAM IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ,
153 หน้า. ISBN 974-636-098-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน และเพื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นและส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจำนวน 310 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเขียนโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากบุคลากรในโรงเรียนมาดำเนินงาน แต่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองน้อย การบริการอาหารจะเป็นในรูปแบบของอาหารชุด และจะมีการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาประมาณ ส่วนใหญ่จะได้รับการจัดสรรมาจากทางราชการ สถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะมีใช้ แต่มีไม่เพียงพอ และไม่ถูกหลักสุขาภิบาล
2. ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยส่วนรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และด้านที่พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านงบประมาณ ในเรื่องวัตถุดิบมีราคาแพง ทำให้ต้นทุนสูง และการจัดบริการอาหารกลางวันประสบปัญหาขาดทุน
3. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน แต่พบว่าการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านบุคลากร ในเรื่องของจำนวนครูมีน้อย และเนื่องจากครูส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอนมาก จึงไม่มีเวลาทำส่วนงานของโครงการ และพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... พลศึกษา .....
สาขาวิชา ..... สุขศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิติต ..... วิลาวัลย์ เจริญพานิช .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... - .....

C842010 : MAJOR HEALTH EDUCATION
KEY WORD:

STATE / PROBLEM / SCHOOL LUNCH PROGRAM

WILAWAN PHENGPANICH : STATE AND PROBLEMS OF THE OPERATION OF THE SCHOOL LUNCH PROGRAM: IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. TIPSIRI KANJANAWASEE, Ed.D. 153 pp. ISBN 974-636-098-1

The purposes of this research were to study the state and problems and to compare the problems of the school lunch program on variable of teachers in different sizes of elementary schools under the Jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. Questionnaires developed by the researcher were sent to 310 teachers in charge of the school lunch program. The total of 310 questionnaires, accounted for 100 percent, were returned. The data were then analyzed in terms of percentages, means and standard deviations. One-way Analysis of Variance and Scheffe' test were also applied to determine the significant differences at the .05 level.

The results were as follows :

1. The majority of schools had a written policy for the school lunch program. The committees were set up and comprised of teachers in schools, but received diminutive cooperation from parents. A set of combination meals was incorporated. Most schools evaluated the project at the end of each semester. The majority of the budget was received from the government. Cooking utensils and dining space were insufficient, coupled with inappropriate sanitation.

2. In general problems in school lunch program were found at the low level. The problems rated at the moderate level were budget in the purchase of high cost materials and thus resulting in the loss of profit in the operation of the school lunch program.

3. A comparison of the problems of the operation of the school lunch program in elementary schools : small, medium, and large size was conducted. It was found that there were no significant differences at the .05 level according to operation, budget, dining space and materials. Although there were significant differences at the .05 level in the areas of personnel. There were a small number of teachers, and most of the teachers had limited time to help the school lunch project since most of their time was occupied by their own routine teaching jobs. It was also shown that smaller sized schools had more problems than larger sized schools.

ภาควิชา พลศึกษา

สาขาวิชา สุขศึกษา

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต วิลาวรรณ พงษ์พานิช

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ทิพย์ศิริ กันจนาวะสี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบ และแก้ไขแบบสอบถามจนสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และให้กำลังใจมาตลอดเวลาในการทำวิจัย รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และเนื่องจากทุนในการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน.....	41
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากร.....	51
กลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	การสร้างเครื่องมือ.....	52
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	96
	สรุปผลการวิจัย.....	96
	อภิปรายผลการวิจัย.....	100
	ข้อเสนอแนะ.....	109
	รายการอ้างอิง.....	111
	ภาคผนวก.....	117
	ประวัติผู้วิจัย.....	153

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ภาวะทุพโภชนาการของเด็กนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากการชั่งน้ำหนักนักเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2536.....	3
2	สรุปภาวะโภชนาการของเด็กอายุ 5 - 14 ปี ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมที่ 1 ปีการศึกษา 2537.....	4
3	ร้อยละของเด็กนักเรียนที่อ้วน (เทียบกับน้ำหนักตามอายุ) จากการสำรวจระหว่าง ปี พ.ศ. 2529 - 2537.....	4
4	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	57
5	จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสภาพทั่วไปจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	58
6	จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากรจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	67
7	จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณในการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	73
8	จำนวนและร้อยละของสภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	75
9	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดดำเนินงาน.....	79
10	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านบุคลากร.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านงบประมาณและการเงิน.....	81
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านสถานที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน.....	82
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	83
14	การวิเคราะห์การแปรปรวนของปัญหาด้านการดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน.....	85
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการจัดดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	85
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาด้านการดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน.....	87
17	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ของปัญหาด้านบุคลากรในการจัดดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ.....	88
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการจัดดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านงบประมาณและการเงิน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	89
19	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาด้านงบประมาณและการเงิน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาการจัดดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน.....	90
21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัญหาด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ ในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน.....	92

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่

หน้า

1

แผนภูมิหน่วยการสอนแบบบูรณาการ.....

34

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย